

Zeszyty Naukowe
Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu
2013, t. 50, nr 5

Katarzyna Ragin-Skorecka

Politechnika Poznańska
Katedra Zarządzania i Systemów
Informatycznych
e-mail: katarzyna.ragin-skorecka@put.poznan.pl
tel. 61 665 33 74

Agnieszka Grzelczak

Politechnika Poznańska
Katedra Zarządzania Produkcją
i Logistyki
e-mail: agnieszka.grzelczak@wp.pl
tel. 61 665 33 74

Rozpoznawalność instytucji otoczenia biznesu w Wielkopolsce w procesie transferu wiedzy

***Streszczenie.** Współczesne procesy rozwojowe coraz częściej przebiegają w specyficznym układzie powiązań, obejmującym sieci przedsiębiorstw, instytucje naukowo-badawcze i pozarządowe oraz administrację publiczną i inicjatywy obywatelskie. Rośnie rola relacji sieciowych i inicjatyw ułatwiających przenikanie idei i wymianę informacji oraz intensyfikację procesów transferu i komercjalizacji wiedzy. Obserwacje wskazują na rosnącą rolę ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, tj. instytucji otoczenia biznesu (IOB). W artykule przedstawiono wyniki badań ankietowych IOB w Wielkopolsce, których celem jest ukazanie stanu rozpoznawalności tych instytucji, rodzaju działalności, z jakim są kojarzone, jakości informacji przez nie udostępnianych oraz rozpowszechniania wiedzy. Całość poprzedzono charakterystyką badanych instytucji otoczenia biznesu.*

***Słowa kluczowe:** instytucje otoczenia biznesu, instytuty naukowo-badawcze, parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, izby branżowe, transfer wiedzy*

Wstęp

Gospodarka oparta na wiedzy wymaga specyficznego napędu, którym jest połączenie kreatywności, innowacji i przedsiębiorczości. Zdolność przekształcania wiedzy w nowe produkty, usługi, technologie, modele marketingowe i rozwiązania organizacyjne coraz częściej decyduje o pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw, regionów i całych gospodarek. Rozwój technologii informatycznych spowodował rewolucję w zakresie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania wiedzy, zarządzania biznesem oraz pracy i życia, tworząc podstawę dynamiki innowacyjnej

w wymiarze globalnym. Współczesna innowacja staje się w coraz większym zakresie zjawiskiem społecznie złożonym i trudnym. Pojęcia przez lata kojarzone ze sferą zmian technicznych zwiększają swój zasięg o obszary usług, organizacji, marketingu, a nawet polityki i kwestii społecznych. Jednocześnie w postrzeganiu innowacji odchodzi się od pojedynczego zdarzenia na rzecz kompleksu zjawisk i zdarzeń tworzących nowe produkty, wzorce, technologie i usługi¹.

Wspieranie przedsiębiorczości i procesów innowacyjnych obejmuje dostarczanie specyficznych usług oraz kształtowanie przychylnego przedsiębiorcy i podejmowaniu samodzielnej działalności gospodarczej środowiska ekonomiczno-społecznego. Działania w tym zakresie wykorzystują wiele instrumentów. Celem prowadzonych przez ośrodki innowacji i przedsiębiorczości działań może być: obniżanie kosztów podejmowania działalności gospodarczej, transfer technologii i pomoc w realizacji przedsięwzięć innowacyjnych, motywowanie i doskonalenie kompetencji biznesowych przedsiębiorców, bezpośrednia pomoc i koordynacja programów wsparcia. W latach 2011 i 2013 zostały przeprowadzone badania ankietowe instytucji otoczenia biznesu w Wielkopolsce, których celem było ukazanie stanu rozpoznawalności instytucji otoczenia biznesu, rodzaju działalności, z jakim kojarzone są określone instytucje, jakości informacji przez nie udostępnianych oraz rozpowszechniania wiedzy. Badanie prowadzone było w perspektywie 2030 r., zatem badano, jaka jest potrzeba działania instytucji otoczenia biznesu i jaka nastąpi zmiana ich znaczenia.

Niniejszy artykuł zawiera krótką charakterystykę badanych instytucji otoczenia biznesu oraz wyniki badań tych instytucji w Wielkopolsce, przeprowadzonych w 2011 i 2013 r. na losowo dobranej grupie 1213 respondentów – mieszkańców regionu. Przeprowadzone badania i analizy mają pokazać rozpoznawalność IOB, a także prowadzonej przez nie działalności i świadczonych usług, które powinny sprzyjać transferowi wiedzy do biznesu.

1. Charakterystyka instytucji otoczenia biznesu

Współczesne procesy rozwojowe coraz częściej przebiegają w specyficznym układzie powiązań, obejmującym sieci przedsiębiorstw, instytucje naukowo-badawcze i pozarządowe oraz administrację publiczną i inicjatywy obywatelskie. Rośnie rola relacji sieciowych i inicjatyw obywatelskich ułatwiających przeniesienie idei i wymianę informacji. Jednocześnie wysiłki władz publicznych i instrumenty polityki gospodarczej skierowane są na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości oraz intensyfikację procesów transferu i komercjalizacji wiedzy. Obserwacje omawianych mechanizmów i analiza doświadczeń liderów gospo-

¹ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2010*, red. K. B. Matusiak, PARP, Warszawa 2010.

darki wiedzy wskazują na rosnącą rolę infrastruktury wsparcia, która obejmuje różne rodzaje ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (instytucje nowoczesnej gospodarki, zwane też często instytucjami otoczenia biznesu): parki i inkubatory technologiczne, preinkubatory, centra transferu technologii, fundusze pożyczkowe, poręczeniowe, załączkowe itp. Główne funkcje tego typu ośrodków dotyczą działań w zakresie aktywizacji tkwiącej w ludziach kreatywności, przedsiębiorczości i innowacyjności, a tym samym aktywizacji wewnętrznych (endogenicznych) zasobów, prowadzącej do efektywniejszego wykorzystania lokalnych czynników wzrostu².

W badaniach pytano respondentów o instytucje otoczenia biznesu, które działają na terenie Wielkopolski. Inkubatory technologiczne są typem programu inkubacji przedsiębiorczości rozwijanym w otoczeniu lub w powiązaniu z instytucjami naukowo-badawczymi. Podstawowym zadaniem inkubatora technologicznego jest asysta w tworzeniu oraz pomoc w pierwszym okresie działania małej technologicznej firmy. W bieżącej działalności podkreśla się korzyści, jakie wynikają z osobistego kontaktu przedsiębiorców z zarządem i pracownikami inkubatora, trenerami i doradcami oraz innymi przedsiębiorcami – lokatorami inkubatora. Efektem bezpośrednich kontaktów są efekty synergii, trudne do osiągnięcia w innych warunkach³.

Zainteresowanie przedsiębiorczością, akademickimi firmami odpryskowymi i nowymi formami transferu technologii w ramach instytucji naukowych pozwoliło na wypracowanie koncepcji uczelnianych preinkubatorów i akademickich inkubatorów przedsiębiorczości. Ten typ ośrodków innowacji w ramach lub w otoczeniu szkół wyższych stanowi formę przejścia od programów dydaktycznych w zakresie przedsiębiorczości do zaawansowanych form wsparcia nowych pomysłów biznesowych. Tworzenie uczelnianych inkubatorów wynika z konieczności zaspokojenia specyficznych potrzeb początkowych etapów procesu założycielskiego nowej firmy, tworzonej przez studentów lub pracowników naukowych⁴.

Inkubatory przedsiębiorczości są specyficznym typem ośrodka, którego głównym kryterium wyodrębnienia jest oferta powierzchni dostosowanej pod wynajem lub dzierżawę dla rozpoczynających działalność gospodarstw małych i średnich przedsiębiorców. Ten typ ośrodka, oprócz oferty lokalowej, oferuje także inne, specjalne usługi ułatwiające funkcjonowanie nowej firmie, przede wszystkim usługi wsparcia biznesu (doradztwo finansowe, prawne, księgowo) oraz pomoc finansowa (lub pomoc w pozyskiwaniu funduszy). Większość z nich ułatwia bądź inicjuje kontakty z działającymi w danym regionie lub kraju instytucjami naukowymi, co przekłada się na poziom innowacyjności podejmowanych przedsię-

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

wziąć. Biorąc pod uwagę szerszy kontekst, inkubatory zarówno „do wewnątrz”, jak i oddziałując na otoczenie lokalne, regionalne, przyczyniają się do tworzenia przychylnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości i podejmowania działalności gospodarczej itp.⁵

Centra transferu technologii to zróżnicowana organizacyjnie grupa nienastawionych na zysk jednostek doradczych, szkoleniowych i informacyjnych, aktywnych w obszarze transferu i komercjalizacji technologii oraz wszystkich towarzyszących temu procesowi zadań. Celem działalność centrów na styku sfery nauki i biznesu jest adaptacja nowoczesnych technologii przez małe i średnie firmy, a tym samym podnoszenie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz regionalnych struktur gospodarczych. Centra transferu technologii mają stanowić swego rodzaju bufor, pozwalający na pogodzenie komercjalizacji, badań naukowych i działalności dydaktycznej na uczelniach⁶.

Instituty naukowo-badawcze to jednostki organizacyjne, których zadaniem jest prowadzenie prac naukowo-badawczych i rozwojowych w określonej dziedzinie nauki, techniki, gospodarki oraz kształcenie i doskonalenie niezbędnych do tego celu specjalistów.

W dobie gospodarki wolnorynkowej szczególnego znaczenia nabierają organizacje branżowe, co oznacza również wsparcie dla polskich przedsiębiorców, a co za tym idzie wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej w trudnych warunkach transformacji ustrojowej i procesie integracji gospodarczej z krajami Unii Europejskiej. Odrodzenie ruchu samorządowego nastąpiło w 1989 r. na mocy ustawy o izbach gospodarczych⁷ oraz ustawy o rzemiośle⁸. Organizacje rzemieślnicze są zrzeszeniami podmiotów gospodarczych o najdłuższej tradycji w Polsce.

2. Koncepcja i cel badania instytucji otoczenia biznesu w Wielkopolsce

Celem badania instytucji otoczenia biznesu w Wielkopolsce było uzyskanie odpowiedzi na pytania o to, jaka jest rozpoznawalność instytucji otoczenia biznesu, z jakim rodzajem działalności kojarzone są określone IOB i instytucje naukowo-badawcze oraz jak respondenci oceniają działalność instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy. W drugiej części badania pytano o potrzebę działania i zmianę znaczenia IOB w perspektywie 2030 r..

Badanie przebiegało według schematu pokazanego na rysunku 1. Na etapie przygotowania zdefiniowano następujące aspekty:

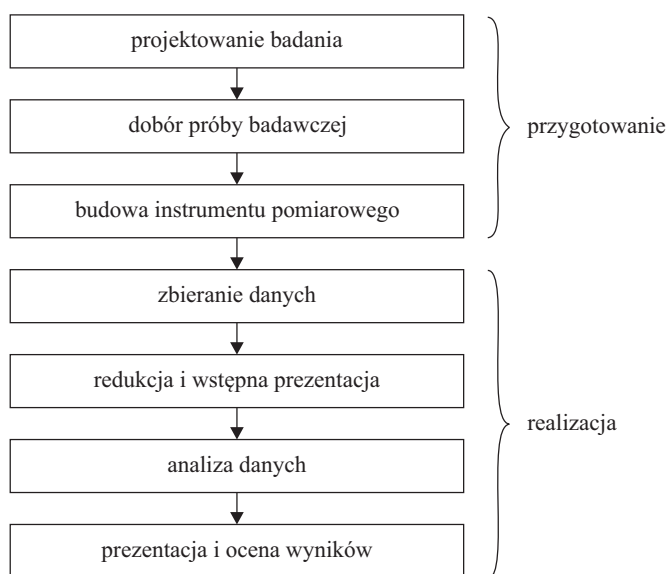
⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ Ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych, Dz.U. nr 35, poz. 195 z późn. zm.

⁸ Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, Dz.U. nr 17, poz. 92.

- problem badawczy (cele badania),
- populacja badana – mieszkańcy Wielkopolski,
- liczebność próby – 1200 osób,
- metoda doboru próby – losowa,
- instrument pomiarowy – kwestionariusz,
- metody analizy danych,
- czas trwania badania – kwiecień 2011 i kwiecień 2013 r.⁹

Rysunek 1. Schemat przygotowania i realizacji badania

Źródło: opracowanie własne na podstawie: S. Kaczmarczyk, *Badania marketingowe: metody i techniki*, PWE, Warszawa 2002.

Narzędziem badawczym wykorzystanym do badania był kwestionariusz, który zawierał pytania zamknięte dotyczące następujących instytucji otoczenia biznesu:

- parków technologicznych,
- inkubatorów technologicznych,
- akademickich inkubatorów przedsiębiorczości,
- inkubatorów przedsiębiorczości,
- centrów transferu technologii,
- instytutów naukowo-badawczych (Instytut Logistyki i Magazynowania w Poznaniu, Wielkopolski Instytut Jakości, Instytut Ochrony Roślin, Instytut

⁹ S. Kaczmarczyk, *Badania marketingowe: metody i techniki*, PWE, Warszawa 2002.

Technologiczno-Przyrodniczy, Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich, Instytut Technologii Drewna, Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych, Naczelna Organizacja Techniczna, TNOiK),

- organizacji branżowych.

Zebrane dane surowe zostały poddane redukcji i analizie. Analiza polegała na przetworzeniu danych na opisowe twierdzenia i wyciągnięcie wniosków na temat wzajemnych zależności między zmiennymi. W projektowanym badaniu instytucji otoczenia biznesu wykorzystano następujące metody analizy danych:

- analiza licznosci dla wszystkich respondentów,
- analiza licznosci dla frakcji,
- podstawowe statystyki – średnia, odchylenie standardowe,
- analiza korespondencji.

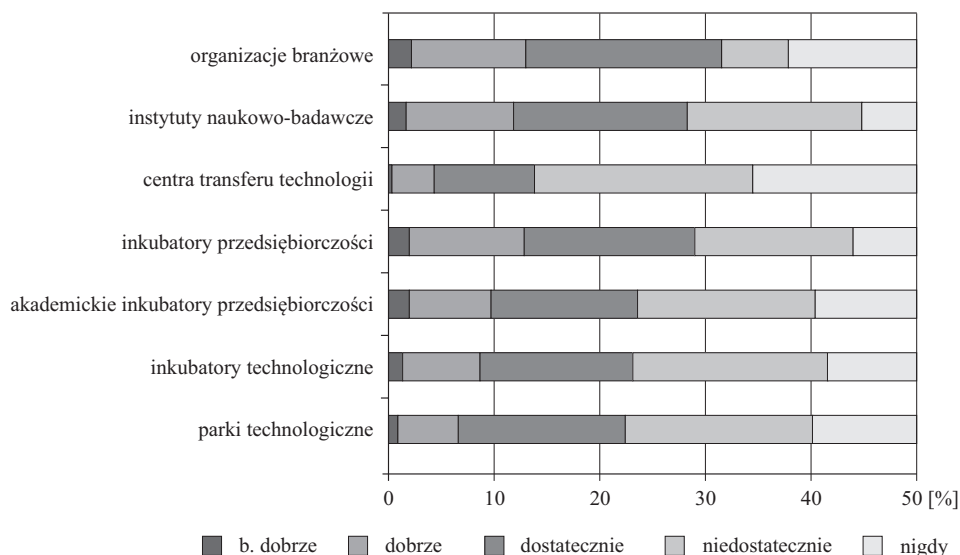
3. Wyniki badań instytucji otoczenia biznesu w Wielkopolsce

Prezentowane wyniki badań dotyczą opinii respondentów na temat postrzegania i korzystania z usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu oraz perspektyw ich rozwoju w kontekście transferu wiedzy. Badania zostały przeprowadzone w 2011 i 2013 r. Analizie poddano wyniki otrzymane od 1213 respondentów – mieszkańców Wielkopolski, z czego kobiety stanowiły 61% badanych, a mężczyźni – 39%. Podział respondentów ze względu na zajmowane stanowisko kształtuje się następująco: pracownicy – 35% ankietowanych, kierownicy – 7%, a studenci – 58%. Pod względem miejsca zamieszkania mieszkańcy miejscowości do 10 tys. stanowili 29%, 11-50 tys. mieszkańców – 26%, 51-150 tys. – 17%, 151-300 tys. – 3%, 301-500 tys. – 2%, natomiast mieszkańcy dużych miast (ponad 500 tys.) – 28% ankietowanych. W metryczce uwzględniono również staż pracy i wykształcenie. Do dalszych analiz prezentowanych dla wybranych pytań w raporcie wybrano tylko podział na frakcje ze względu na płeć, status zatrudnienia i wielkość miejscowości zamieszkania.

Pierwsze pytanie badawcze dotyczyło znajomości działalności instytucji otoczenia biznesu. Respondenci mieli do wyboru cztery możliwości oceny działalności (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie) oraz odpowiedź „nigdy nie słyszałem”. Wyniki uzyskane w całej populacji przedstawiono na rysunku 2.

Respondenci najlepiej znają działalność organizacji branżowych (26,1% wskazań bardzo dobrych lub dobrych) i inkubatorów przedsiębiorczości (25,6%). Znajomość działalności centrów transferu technologii otrzymała najwięcej ocen niedostatecznych (41,7%) oraz opinii „nigdy nie słyszałem” (30,7%).

Do obliczenia podstawowych statystyk oceny działalności IOB przyjęto, że odpowiedzi „bardzo dobrze” mają wartość 5, „dobrze” – 4, „dostatecznie” – 3,

Rysunek 2. Znajomość działalności instytucji otoczenia biznesu wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

„niedostatecznie” – 2, pominięto wskazania „nigdy nie słyszałem”. Następnie dla każdej instytucji policzono średnią ocenę i odchylenie standardowe (tab. 1).

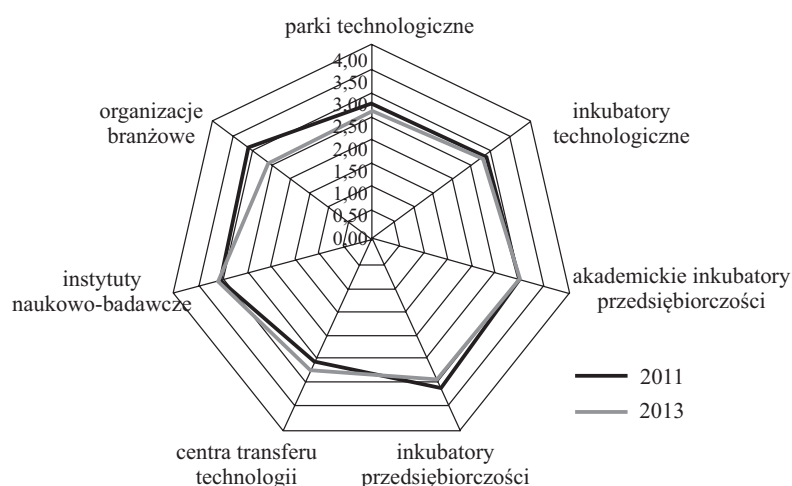
Respondenci najlepiej znają organizacje branżowe (średnia ocena: 3,24) oraz inkubatory przedsiębiorczości (średnia ocena: 2,99). Najmniej rozpoznawane są centra transferu technologii (średnia ocena: 2,53). Najmniejsza rozpiętość ocen jest dla instytutów naukowo-badawczych, a największa – dla centrów transferu technologii.

Tabela 1. Średnia i odchylenie standardowe dla oceny znajomości IOB wśród respondentów w 2011 i 2013 r.

Znajomość IOB	Ocena średnia	Odchylenie stand.
Parki technologiczne	2,74	1,80
Inkubatory technologiczne	2,79	1,90
Akademickie inkubatory przedsiębiorczości	2,87	1,90
Inkubatory przedsiębiorczości	2,99	1,57
Centra transferu technologii	2,53	2,27
Instytuty naukowo-badawcze	2,93	1,47
Organizacje branżowe	3,24	1,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Na rys. 3 przedstawiono średnią ocenę znajomości IOB w 2011 i 2013 r. Zauważyć można, że najbardziej zmniejszyła się ocena znajomości organizacji branżowych (o 0,5 oceny). Oprócz tego niżej oceniono znajomość: parków technologicznych, inkubatorów technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości. W pewnym stopniu wzrosła znajomość działalności instytutów naukowo-badawczych, centrów transferu technologii i akademickich inkubatorów przedsiębiorczości.

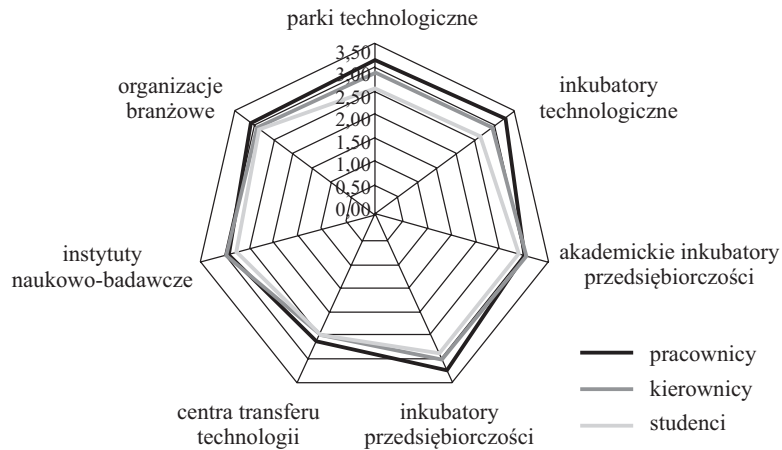
Rysunek 3. Znajomość działalności instytucji otoczenia biznesu wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Analiza znajomości instytucji otoczenia biznesu przez respondentów podzielonych ze względu na status zatrudnienia (rys. 4) pokazuje, że najlepiej rozpoznawane są te instytucje przez kierowników. Jest to pozytywne zjawisko, ponieważ to właśnie do ich zadań należy poszukiwanie wsparcia dla innowacyjnych pomysłów i sposobów pozyskiwania wiedzy spoza organizacji. Kierownicy najlepiej znają inkubatory przedsiębiorczości (średnia ocena: 3,25), zaś pracownicy i studenci – działalność organizacji branżowych (średnia ocena: 3,10 i 2,93).

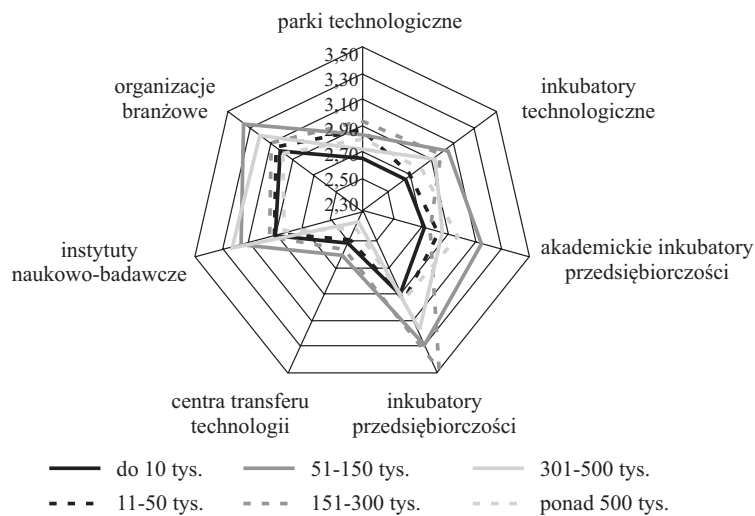
Analizując miejsce zamieszkania (rys. 5), można stwierdzić, że rozpoznawalność instytucji otoczenia biznesu jest najmniejsza wśród mieszkańców Poznania (miejscowość ponad 500 tys. osób). Żadna IOB nie otrzymała tu najwyższej średniej oceny rozpoznawalności. Jest to ważne wskazanie dla tych instytucji, że ich rozpoznawalność w centrum województwa jest słaba. Słaba rozpoznawalność IOB jest również w miejscowościach do 10 tys. osób, ale nie jest to zaskakujący wynik. Natomiast najlepiej rozpoznawane instytucje otoczenia biznesu są przez mieszkańców miejscowości od 51-15 tys. osób.

Rysunek 4. Znajomość działalności IOB przez kierowników, pracowników i studentów wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

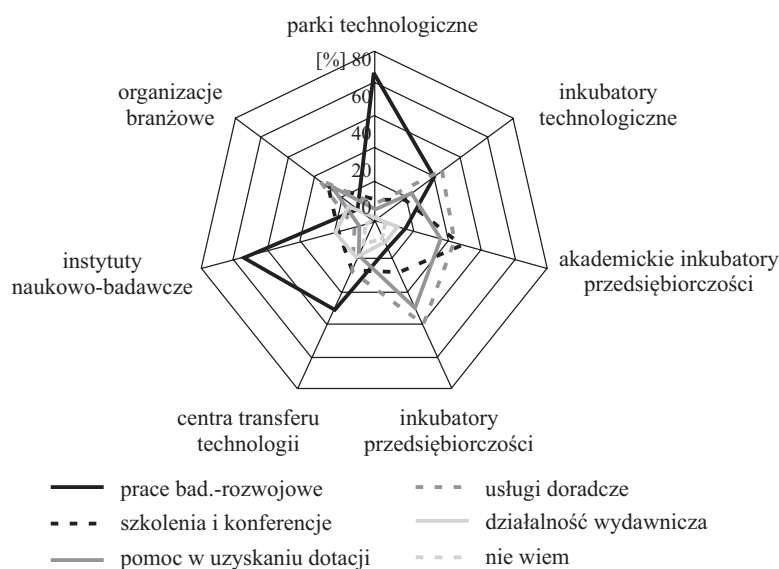

Rysunek 5. Znajomość działalności IOB w zależności od miejsca zamieszkania wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Drugie pytanie badawcze dotyczyło rodzaju działalności kojarzonej z daną instytucją otoczenia biznesu. Respondenci mieli do wyboru pięć możliwości (wielokrotny wybór) oraz odpowiedź „nie wiem”. Wyniki okazały się dość przypadkowe, dlatego nie poddano ich pogłębionej analizie. Wyniki uzyskane dla całej popula-

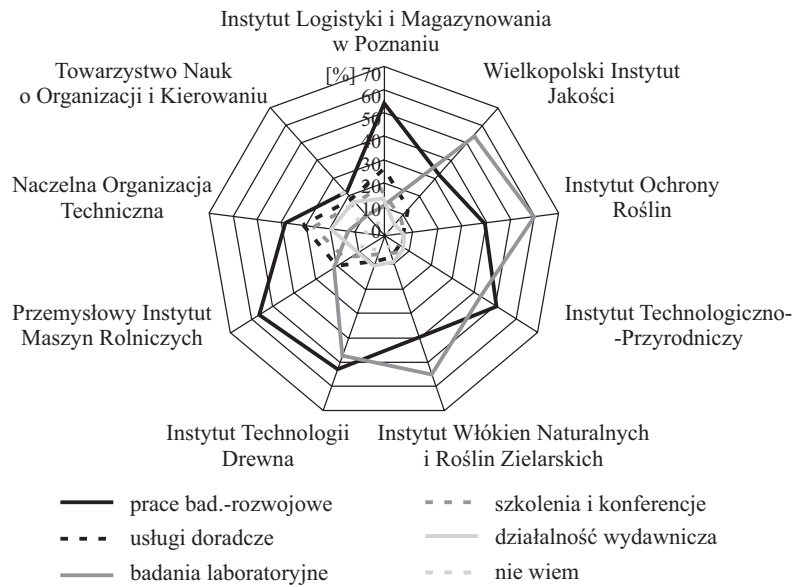
cji przedstawiono na rysunku 6. Respondenci wskazywali najczęściej, że parki technologiczne, instytuty naukowo-badawcze oraz centra transferu technologii prowadzą prace badawczo-rozwojowe (odpowiednio 70%, 60% i 40% wskazań). Działalność inkubatorów przedsiębiorczości oraz inkubatorów technologicznych to usługi doradcze (odpowiednio ok. 50% i 40% wskazań). Najbardziej zróżnicowaną działalność według respondentów prowadzą organizacje branżowe – ok. 20% wskazań na każdy rodzaj działalności.

Rysunek 6. Rodzaj działalności prowadzonej przez IOB dla całej populacji według respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

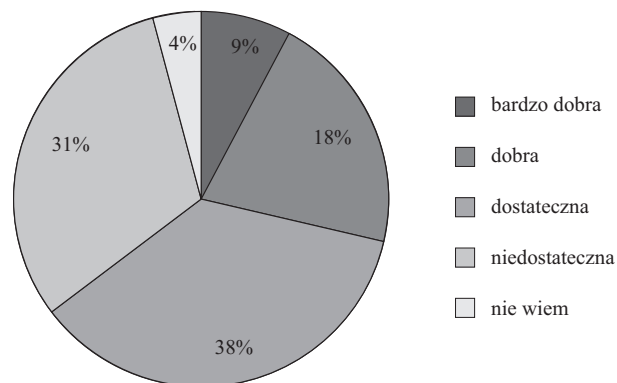
Pytanie trzecie stanowiło rozwinięcie pytania poprzedniego w odniesieniu do instytutu naukowo-badawczego. Założono bowiem, że wiedza i jej innowacyjne wykorzystanie w biznesie powstaje właśnie w tego typu instytucjach otoczenia biznesu. Respondenci mieli do wyboru pięć możliwości określenia rodzaju usług świadczonych przez wymienione z nazwy organizacje (wielokrotny wybór) oraz odpowiedź „nie wiem”. Wyniki uzyskane dla całej populacji przedstawiono na rysunku 7. Wymienione instytuty naukowo-badawcze według respondentów najczęściej prowadzą działalność związaną z badaniami laboratoryjnymi i pracami badawczo-rozwojowymi. Instytut Logistyki i Magazynowania oraz Naczelna Organizacja Techniczna postrzegane są również przez świadczenie usług doradczych oraz organizowanie szkoleń i konferencji. Najmniej rozpoznawane pod względem prowadzonej działalności jest Towarzystwo Nauk o Organizacji i Kierowaniu (ponad 20% wskazań „nie wiem”).

Rysunek 7. Rodzaj działalności prowadzonej przez instytucje naukowo-badawcze dla całej populacji według respondentów badania z 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Czwarte pytanie badawcze dotyczyło oceny jakości informacji udostępnianych przez instytucje otoczenia biznesu. Respondenci mieli do wyboru cztery możliwości oraz odpowiedź „nie wiem”. Wyniki uzyskane dla całej populacji przedstawiono na rysunku 8.

Rysunek 8. Ocena jakości informacji udostępnianych przez instytucje otoczenia biznesu wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Respondenci uważają, że instytucje otoczenia biznesu oferują informacje o jakości przede wszystkim dostatecznej (38% wskazań) lub niedostatecznej (31%). Dobrą jakość wskazuje 18% respondentów, bardzo dobrą – zaledwie 9%.

Do obliczenia podstawowych statystyk przyjęto, że odpowiedzi „bardzo dobrze” mają wartość 5, „dobrze” – 4, „dostatecznie” – 3, „niedostatecznie” – 2, pominięto wskazania „nie wiem”. Średnia ocena jakości informacji to 3,78, odchylenie standardowe – 1,10. W odniesieniu do 2011 r. nastąpiła poprawa jakości udostępnianych informacji (tab. 2).

Tabela 2. Średnia i odchylenie standardowe dla oceny znajomości IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Jakość informacji udostępnianych przez IOB	Ocena średnia	Odchylenie stand.
2013	3,78	1,10
2011	2,78	1,00

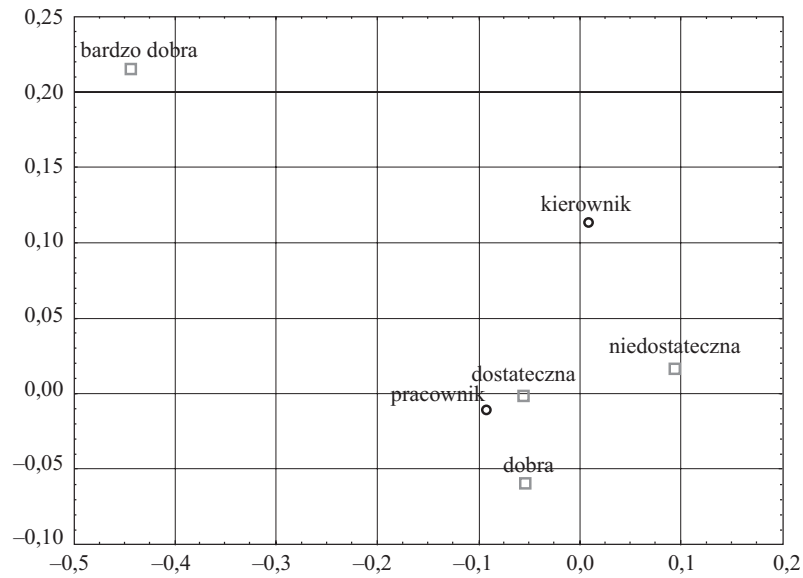
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Dla pytania dotyczącego oceny jakości informacji wykonano analizę korespondencji, podając rozkład licznosci (ile razy wystąpiła dana odpowiedź w danej frakcji). Umożliwiło to analizę korelacji między badanymi przypadkami (status zawodowy respondenta, wielkość miejscowości) a zmiennymi (udzielone odpowiedzi: bardzo dobra, dobra, dostateczna, niedostateczna). W efekcie otrzymano wykres, na którego osiach umieszczono wartości korelacji. Analiza graficzna odległości przypadku (rodzaju respondenta) do najbliższej zmiennej (oceny) pozwala na określenie, jaką ocenę najczęściej przydzielali dani respondenci.

Na kolejnych rysunkach (rys. 9, 10, 12 i 13) przedstawiono wyniki analizy korespondencji, podając rozkład licznosci. Rozmieszczenie ocen przydzielanych przez respondentów (zmiennych) oraz grup respondentów (przypadków) wynika z wartości współczynników korelacji. Analiza graficzna odległości przypadku (rodzaju respondenta) do najbliższej zmiennej (oceny) pozwala na określenie, jaką ocenę najczęściej przydzielali dani respondenci.

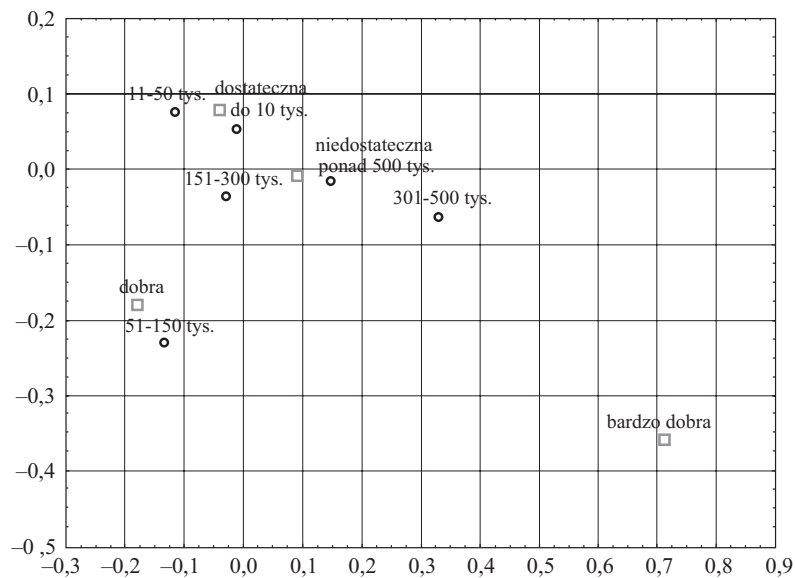
Analizując wyniki dla respondentów podzielonych na frakcje ze względu na status zatrudnienia, otrzymujemy wyniki przedstawione na rysunku 9. Pracownicy oceniają jakość informacji udostępnianych przez instytucje otoczenia biznesu jako dostateczną, studenci – jako niedostateczną, a ocena kierowników jest wypadkową oceny niedostatecznej i dostatecznej.

Analizując wyniki dla respondentów podzielonych na frakcje ze względu na miejsce zamieszkania, otrzymujemy wyniki przedstawione na rys. 10. Respondenci z miejscowości o liczbie mieszkańców do 10 tys. i 10-50 tys. oceniają jakość informacji z IOB jako dostateczną, respondenci z miast ponad 151 tys. –

Rysunek 9. Ocena jakości informacji dla frakcji wyróżnionych ze względu na status zatrudnienia wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

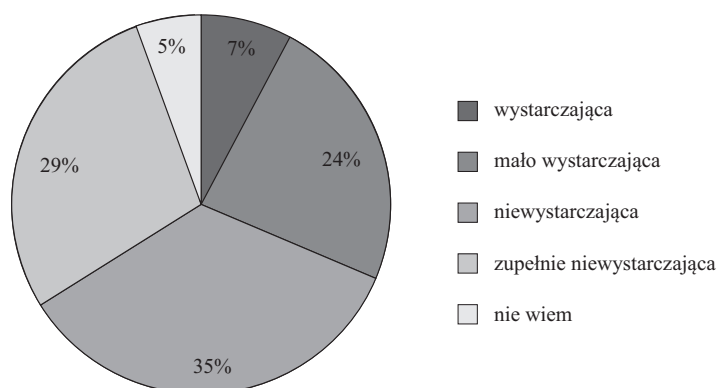

Rysunek 10. Ocena jakości informacji dla frakcji – miejsce zamieszkania wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

jako niedostateczną, natomiast respondenci z miejscowości o liczbie mieszkańców 51-150 tys. jako dobrą.

Piąte pytanie badawcze dotyczyło oceny działalności instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy. Respondenci mieli do wyboru cztery możliwości oraz odpowiedź „nie wiem”. Wyniki uzyskane dla całej populacji przedstawiono na rysunku 11.

Rysunek 11. Ocena działalności instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

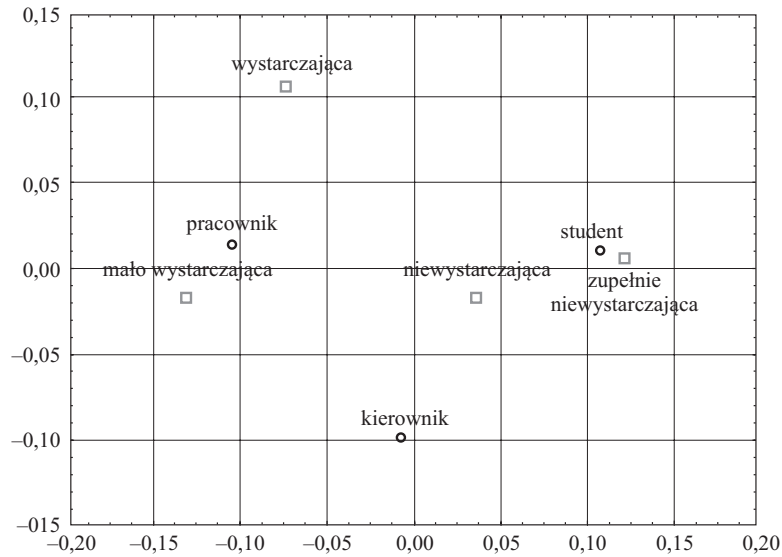
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Respondenci oceniają działalność instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy jako wystarczającą w 7% wskazań, jako mało wystarczającą – w 24% wskazań, jako niewystarczającą – w 35% wskazań, jako zupełnie niewystarczającą – w 29% wskazań. Gdy każdej z tych ocen przypiszemy wartość („wystarczająca” – 5, „mało wystarczająca” – 4, „niewystarczająca” – 3, „zupełnie niewystarczająca” – 2) oraz pominiemy odpowiedzi „nie wiem”, otrzymamy średnią ocenę działalności tych instytucji na poziomie 3,83 oraz odchylenie standardowe równe 1,1. W porównaniu do 2011 r. nastąpiła poprawa w zakresie rozpowszechniania wiedzy przez instytucje otoczenia biznesu (tab. 3).

Tabela 3. Średnia i odchylenie standardowe dla oceny znajomości IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

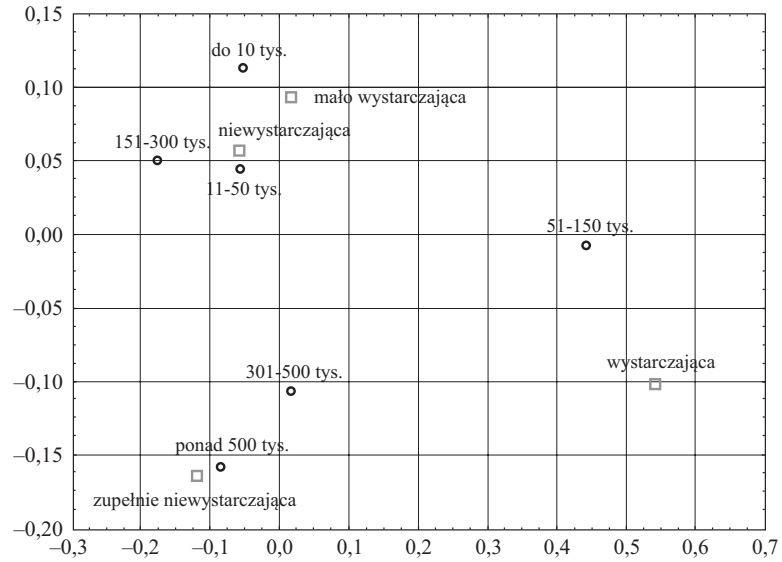
Jakość informacji udostępnianych przez IOB	Ocena średnia	Odchylenie stand.
2013	3,83	1,10
2011	3,2	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Rysunek 12. Ocena działalności instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy ze względu na status zatrudnienia wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Rysunek 13. Ocena działalności instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy ze względu na miejsce zamieszkania wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

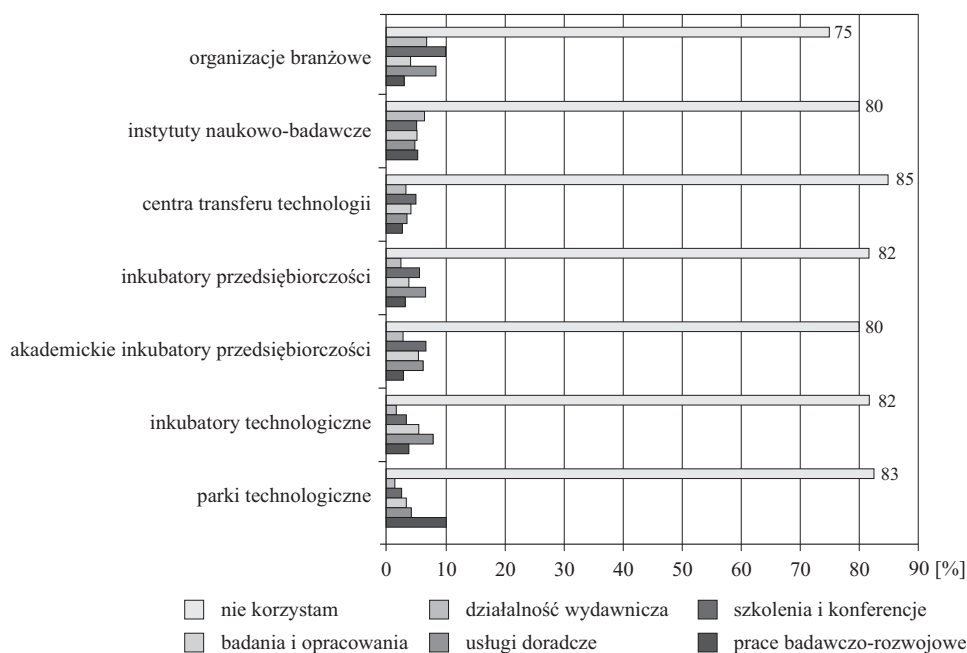
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Dla pytania dotyczącego oceny w zakresie rozpowszechniania wiedzy przez IOB wykonano analizę korespondencji, podając rozkład liczości. Analizując wyniki dla respondentów podzielonych na frakcje ze względu na status zatrudnienia i miejsce zamieszkania, otrzymujemy wyniki przedstawione na rysunku 12 i 13.

Pracownicy oceniają działalność instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy jako mało wystarczającą, studenci – jako zupełnie niewystarczającą, kierownicy – jako niewystarczającą lub mało wystarczającą.

Analiza korespondencji pokazuje, że respondenci z miejscowości o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys. oceniają działalność IOB w zakresie rozpowszechniania wiedzy jako zupełnie niewystarczającą, zaś z miejscowości o liczbie mieszkańców 51-150 tys. – jako wystarczającą lub mało wystarczającą. Pozostali respondenci uważają, że jest to niewystarczająca lub mało wystarczająca działalność IOB w tym zakresie.

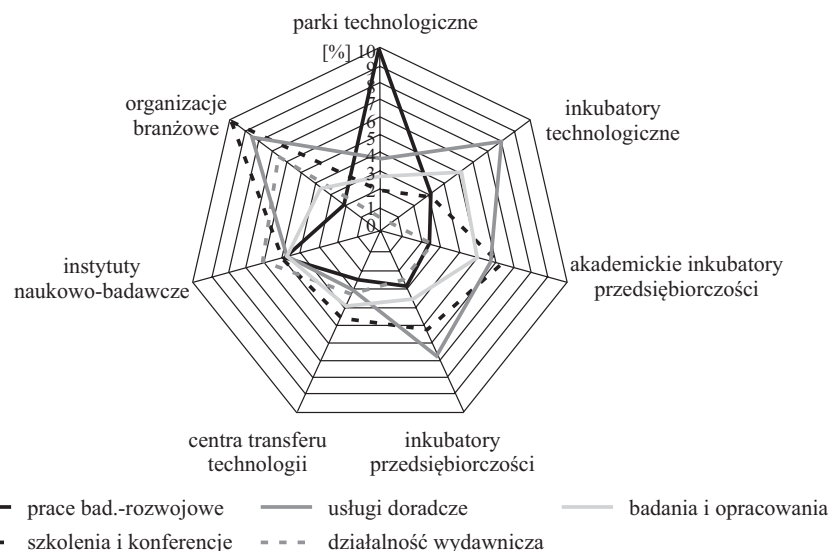
Szóste pytanie badawcze dotyczyło korzystania z usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu. Respondenci mieli do wyboru pięć możliwości (wielokrotny wybór) oraz odpowiedź „nie wiem”. Wyniki uzyskane dla całej populacji przedstawiono na rysunku 14 (ogólnie) i rysunku 15 – struktura korzy-

Rysunek 14. Korzystanie z usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Rysunek 15. Odsetek usług, z których korzystali respondenci w 2011 i 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

stania z usług instytucji otoczenia biznesu dla osób, które kiedykolwiek z nich skorzystały.

Analiza otrzymanych wyników wskazuje, że ponad 75% respondentów w ogóle nie korzystało z usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu. Wśród respondentów, którzy z takich usług korzystali, najczęściej wskazywane są: szkolenia i konferencje, usługi doradcze oraz prace badawczo-rozwojowe.

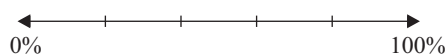
Dwa ostatnie pytania dotyczyły kierunków rozwoju instytucji otoczenia biznesu w perspektywie 2030 r. Respondenci zaznaczali odpowiedź w odniesieniu do każdej grupy tych instytucji na skali pokazanej na rysunku 16.

Ocenę respondentów dotyczącą potrzeby działania instytucji otoczenia biznesu przedstawiono na rysunku 17. Najczęściej respondenci wskazywali potrzebę działania tych instytucji na poziomie 60-80%.

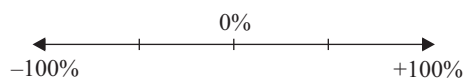
W tabeli 4 przedstawiono średnią ważoną wskazań potrzeby działania instytucji otoczenia biznesu w 2011 i 2013 r. Można zauważyć, że respondenci zauważają coraz większą potrzebę działania tych instytucji i korzystania z oferowanych przez nie usług (rys. 18).

Respondenci oceniali perspektywę rozwoju instytucji otoczenia biznesu poprzez zmianę ich roli w zakresie rozpowszechniania wiedzy. Udzielane odpowiedzi mieściły się w skali od -100% (rola się istotnie zmniejszy) do +100% (rola istotnie się zwiększyła). Najczęściej respondenci wskazywali, że rola IOB w transferze wiedzy zwiększyła się w zakresie 0-50% (rys. 19).

Pytanie 7. Na ile ocenia Pan/i potrzebę działania tych instytucji?

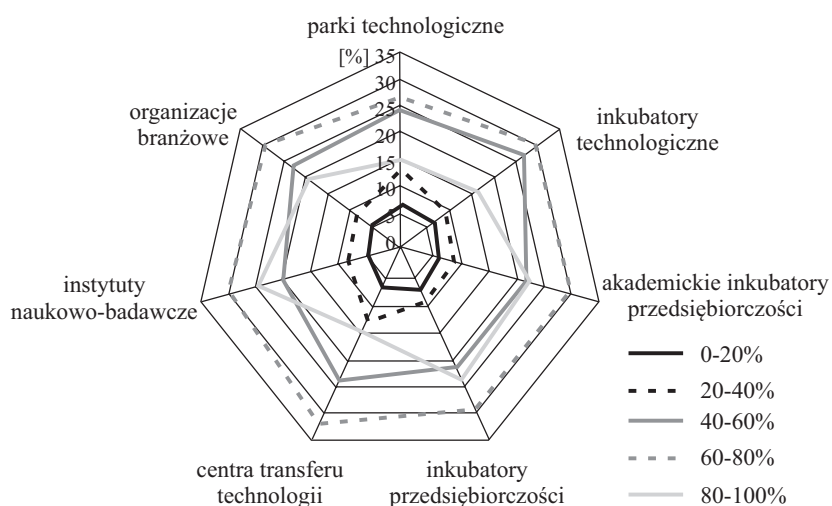

Pytanie 8. Na ile będzie się zmieniało znaczenie tych instytucji w zakresie rozpowszechniania wiedzy?

Rysunek 16. Skala ocen dla pytania o kierunki rozwojowe w perspektywie 2030 r.

Źródło: opracowanie własne.

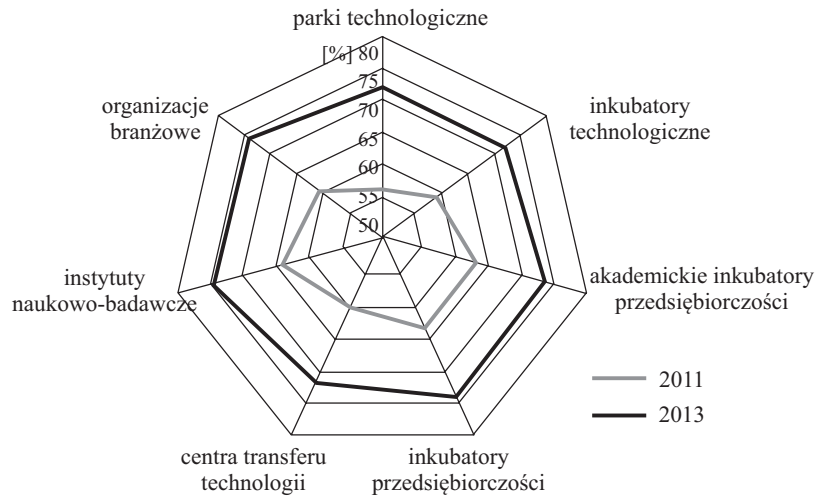
Rysunek 17. Ocena potrzeby działania IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r. w perspektywie 2030 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Tabela 4. Średnia ważona dla potrzeby działalności IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r. (w %)

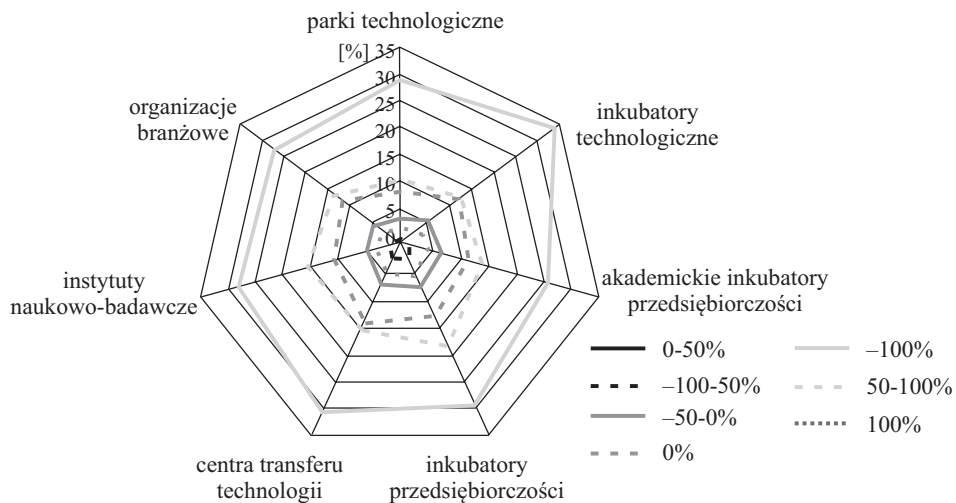
Potrzeba działania IOB	2011	2013
Parki technologiczne	58,2	73,3
Inkubatory technologiczne	60,7	73,2
Akademickie inkubatory przedsiębiorczości	64,2	74,8
Inkubatory przedsiębiorczości	63,7	75,1
Centra transferu technologii	60,3	72,1
Instytuty naukowo-badawcze	64,9	76,1
Organizacje branżowe	62,1	75,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Rysunek 18. Średnia ważona ocena potrzeby działania IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r. w perspektywie 2030 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Rysunek 19. Zmiana roli IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r. w zakresie transferu wiedzy w perspektywie 2030 r.

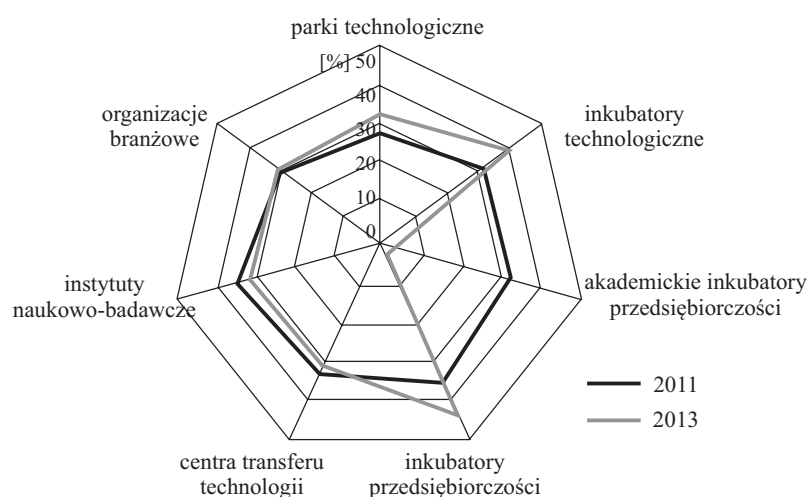
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

W tabeli 5 przedstawiono średnią ważoną wskazań roli instytucji otoczenia biznesu w transferze wiedzy w 2011 i 2013 r. Można zauważyć, że w opiniach respondentów rośnie rola parków technologicznych, inkubatorów technologicz-

Tabela 5. Średnia ważona dla potrzeby działalności IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r. (w %)

Potrzeba działania IOB	2011	2013
Parki technologiczne	29,3	33,5
Inkubatory technologiczne	33,1	40,5
Akademickie inkubatory przedsiębiorczości	33,7	2,5
Inkubatory przedsiębiorczości	34,8	43,8
Centra transferu technologii	32,2	31,3
Instytuty naukowo-badawcze	35,0	31,8
Organizacje branżowe	30,8	31,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

Rysunek 20. Średnia ważona zmiany roli IOB wśród respondentów badania w 2011 i 2013 r. w perspektywie 2030 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ($N=1213$).

nych, inkubatorów przedsiębiorczości i organizacji branżowych (rys. 20). Dla pozostałych organizacji ta rola najprawdopodobniej się zmniejszy.

Podsumowanie

Każda z przedstawionych instytucji otoczenia biznesu ma swoją specyfikę i realizuje konkretne funkcje w systemie wsparcia. Przeprowadzone badania pokazały, że potencjał i *know-how* ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, czyli instytucji wspierających proces przepływu wiedzy, jest w dużej mierze niewyko-

rzystywany. Należy jednak zauważyć niewielką poprawę w 2013 r. w stosunku do 2011 r.

Przeprowadzone analizy wykazały, że:

- średnia znajomość instytucji otoczenia biznesu wśród respondentów jest mniejsza niż dostateczna,
- najlepiej rozpoznawalne w całej populacji są organizacje branżowe,
- najniższa rozpoznawalność instytucji otoczenia biznesu jest wśród studentów – należałoby wprowadzić do treści wykładów informacje na temat tych instytucji,
- instytucje otoczenia biznesu są najczęściej kojarzone z działalnością badawczo-rozwojową, usługami doradczymi, organizacją szkoleń i konferencji oraz pomocą w uzyskaniu dotacji i nawiązywaniu kontaktów,
- wymienione instytucje naukowo-badawcze są najczęściej kojarzone z działalnością badawczo-rozwojową oraz badaniami laboratoryjnymi,
- jakość informacji dostarczana przez instytucje otoczenia biznesu jest oceniana jako niższa niż dostateczna,
- pracownicy oceniają jakość informacji udostępnianych przez instytucje otoczenia biznesu jako dostateczną, studenci jako niedostateczną, a ocena kierowników jest wypadkową oceny niedostatecznej i dostatecznej,
- mężczyźni lepiej oceniają jakość informacji dostarczanych przez instytucje otoczenia biznesu – więcej ocen dobrych, kobiety częściej przydzielały ocenę dostateczną,
- działalność instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy jest oceniana jako mało wystarczająca lub niewystarczająca,
- pracownicy oceniają działalność instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy jako wystarczającą lub mało wystarczającą, a studenci i kierownicy – jako niewystarczającą,
- nie ma istotnych różnic w ocenie instytucji otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania wiedzy ze względu na płeć respondentów,
- respondenci w większości nie korzystają z usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu,
- jeżeli zaś korzystają z usług oferowanych przez te instytucje, to jest to najczęściej działalność związana z organizowaniem szkoleń i konferencji oraz usługami doradczymi,
- respondenci wskazali największą potrzebę działania dla instytutów naukowo-badawczych, akademickich inkubatorów przedsiębiorczości, inkubatorów przedsiębiorczości oraz organizacji branżowych w perspektywie 2030 r.,
- jako najmniej potrzebne w perspektywie 2030 r. uznano parki technologiczne i centra transferu technologii,
- respondenci wskazali dla wszystkich instytucji otoczenia biznesu, że ich rola w życiu gospodarczym w perspektywie 2030 r. wzrośnie w przedziale 0-50%.

Z przeprowadzonych badań można wyciągnąć dwa główne wnioski. Po pierwsze, istnieje duża potrzeba prowadzenia akcji informacyjnych dotyczących instytucji otoczenia biznesu, zapoznawania mieszkańców Wielkopolski z działalnością prowadzoną przez te organizacje i zachęcanie ich do korzystania z usług IOB. Po drugie, ponieważ znajomość instytucji otoczenia biznesu jest najniższa wśród studentów, należałoby wprowadzić do programu wykładów treści dotyczące działalności tych organizacji oraz zapraszać przedstawicieli IOB w celu prezentacji ich działalności i możliwości nawiązania współpracy.

Literatura

- Grzelczak A., *Ośrodki wspierania innowacji w Wielkopolsce. Raport z badań stanu istniejącego*, w: *Tendencje rozwojowe Wielkopolski w kontekście transformacji wiedzy w sieciach gospodarczych*, red. M.K. Wyrwicka, Wyd. Politechniki Poznańskiej, Poznań 2010.
- Kaczmarczyk S., *Badania marketingowe: metody i techniki*, PWE, Warszawa 2002.
- Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2010*, red. K. B. Matusiak, PARP, Warszawa 2010.
- Ragin-Skorecka K., *Corporate identity*, Wyd. Politechniki Poznańskiej, Poznań 2010.
- Ragin-Skorecka K., Grzelczak A., *Rola instytucji otoczenia biznesu w Wielkopolsce w kontekście przepływu wiedzy*, w: *Budowa scenariuszy transformacji wiedzy wspierających innowacyjną Wielkopolskę*, t. I, red. M.K. Wyrwicka, Wyd. Politechniki Poznańskiej, Poznań 2011.
- Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji, Dz.U. nr 41, poz. 363, nr 141, poz. 1177; Dz.U. z 2003 r., nr 159, poz. 1537.
- Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, Dz.U. nr 17, poz. 92.
- Ustawa z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych, Dz.U. z 2001 r., nr 33, poz. 388, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz.U. nr 164, poz. 1365.
- Ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych, Dz.U. nr 35, poz. 195, z późn. zm.

Recognition of the Wielkopolska business environment in the process of knowledge transfer

Abstract. *The modern development processes increasingly takes place in a specific arrangement of links, including the network of companies, research institutions, non-governmental institutions, public administration, and civil initiatives. The role of network relationships and initiatives is to facilitate the penetration of ideas and exchange of information, as well as, the intensification of the processes of knowledge transfer and commercialization. Observations indicate the growing role of innovation and entrepreneurship, the so-called business environment institution (BEI). This article will present the results of BEI surveys in the Greater Poland area, whose aim is to show the status of recognition of these institutions, the activities with which they are associated, the quality of information provided by these institutions, and the dissemination of knowledge from them. The whole project will be preceded by the characteristics of surveyed business environment institutions.*

Keywords: *business environment institutions (BEI), research institutes, technology parks, business incubators, chambers of commerce, knowledge transfer*